

Svar til «Rapport til høring» datert 09.06.2023.

I denne rapporten forsøker dekanene ved de to fakultetene Den norske filmskolen (Dnf) og Fakultet for Audiovisuelle medier og kreativ teknologi (AMEK) å argumentere for at sammenslåing av de to fakultetene er nødvendig for videre utvikling av fagområdene ved Høgskolen i Innlandet (HINN).

I mitt svar vil jeg fokusere på områder som ikke er utredet godt nok for å lande på en konklusjon hvor sammenslåing er nødvendig. Snarere tvert imot er det mange områder hvor rapporten kommer med udokumenterte påstander, og de faktiske forhold kan vise at konklusjonen heller kunne vært motsatt.

På et overordnet plan fremstår denne prosessen som bakvendt, noe som også kan forklare mye av motstanden og frustrasjonen som har kommet. Det er godt kjent at HINNs styre og rektorat ønsker sammenslåing, men det har ikke vært forklart *hvorfor* det er ønsket. Det brukes begreper som «synergier», «samhandling» og «robusthet» uten at disse begrepene har vært gitt innhold. Dersom høgskolen skulle gjøre alvor av å styrke fagene dekket av Dnf og AMEK burde starten av prosessen handlet om en grundig faglig utredning, hvor en strukturdiskusjon kunne kommet som en naturlig forlengelse av en slik utredning.

Historikk

Dnf og TV-utdanningene ved AMEK har ligget i samme bygg på Storhove på Lillehammer siden Filmskolen startet i 1997. Siden den tid har det vært mye kontakt mellom skolene, og flere samarbeid i større og mindre grad. Det kan nevnes, blant annet,

- Det har over mange år vært tett samarbeid mellom teknisk avdeling på de to fakultetene
- Samarbeid mellom Dnf, spesielt via lydlinjen, og Musikkkomposisjon på AMEK
- Fotostudenter fra AMEK som har hatt praksis på Filmskolens fiksjonsproduksjoner ved flere anledninger
- Produksjonstudenter fra AMEK har hatt praksis på Filmskolens fiksjonsproduksjoner ved flere anledninger
- Fagansatte ved Dnf og AMEK har sammen utviklet såkornprosjekt i bærekraftig produksjon
- Dnf har utviklet et studiepoenggivende pedagogisk kurs rettet mot fagfolk ansatt på kunstfaglig grunnlag, og har åpnet plassene for ansatte fra AMEK
- Og, det aller viktigste eksempelet, Dnf har invitert AMEK inn i den nyopprettede ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid som vokste ut av satsningen Dnf hadde på CEFIMA, Senter for fremragende utdanning.

Disse eksemplene viser et omfattende faglig samarbeid over mange år som har kommet studenter og ansatte ved begge fakultet til gode. Disse har vokst frem organisk (og uavhengig av fakultetsstruktur) mellom Dnf og TV-utdanningene på AMEK og samtidig ivarettatt fagmiljøenes integritet og egenart.

Det er ikke sannsynliggjort i rapporten at en eventuell sammenslåing vil bidra til å øke disse mulighetene uten at det vil gå på bekostning av fagmiljøenes integritet.

Samtidig er det på sin plass å påpeke at disse samarbeidene har vokst frem i tider hvor det har vært lite fokus på struktur, og fagmiljøene har kunnet dyrke felles interesser uten den uro som følger med strukturdiskusjoner.

De siste 15 år har det vært 3 større debatter rundt struktur og sammenslåing. I 2008 vedtok styret ved Høgskolen i Lillehammer sammenslåing før store protester førte til nedsettelsen av Aaberge-utvalget. Dette utvalget foreslo å opprettholde separate enheter. Igjen, i 2011 vedtok styret ved HiL sammenslåing i forbindelse med «Prosjekt Innlandsuniversitetet». Da dette prosjektet havarerte i 2013 ble også sammenslåingsvedtaket «lagt i bero».

Og, i 2017 etter opprettelsen av HINN, var det i forbindelse med organisering av den nye institusjonen foreslått å slå sammen Dnf med TV-utdanningene og Spillskolen. Her kom Filmskolen med et omfattende høringssvar, med henvisning til faglige argumenter, internasjonale forhold og støtte fra alle bransjeorganisasjoner som bidro til å opprettholde Dnf som selvstendig fakultet. Det var en lettelse på Filmskolen at disse argumentene ble ilagt vekt og skolen fikk bestå som selvstendig enhet.

En fellesnevner i alle disse prosessene har vært at Filmskolens egenart gjør at kulturforskjellen mellom den og andre fakultet ved Høgskolen er så vesentlig at en sammenslåing vil ha store negative konsekvenser for Dnf. Det er også verdt å nevne at alle disse prosessene har skapt dårligere samarbeidsklima mellom fagmiljøene og satt potensielle fruktbare samarbeid på vent.

Det har også kommet tydelig frem i den prosessen som har vært siden høsten 2022 at det fremdeles eksisterer store kulturforskjeller mellom fakultetene, kanskje spesielt mellom Filmskolen og TV-skolen. Der filmskolens fagansatte ikke kan forstå *hvorfor* sammenslåing er ønsket fremstår det som TV-skolens fagansatte ikke forstår *hvorfor ikke*. Dette er i seg selv bekymringsfullt når man skal forsøke å skape en konstruktiv vei fremover.

Før en sammenslåing kan vedtas må det gjennomføres en utredning som ser på kulturforskjellene avdekket i disse 3 tidligere forsøkene, og vurderer hvordan disse er i dag.

Lokalisering

Om det er noe samfunnet har lært fra de digitale arbeidsformene vi ble tvunget inn i under korona-pandemien så er det at digitale kommunikasjonsplattformer er nyttig men de kan ikke erstatte den relasjonsbyggingen som foregår når folk omgås hverandre i hverdagen. Dette er noe Den norske filmskolen har opplevd på godt og vondt helt siden skolen startet.

I dagens kunstneriske og profesjonelle audiovisuelle produksjon har både fortellerformatene og de teknologiske verktøyene anvendt i film og spill nærmet seg. Det er derfor betimelig å se på lokaliseringen av filmutdanningen og spillutdanningen ved HINN og vurdere om ikke disse burde samlokaliseres for å legge til rette at profesjonelle relasjoner mellom det kunstfaglige filmmiljøet ved Dnf og det voksende miljøet ved Spillskolen kan utvikles i hverdagen, hvor folk kan bli kjent og utvikle nye samarbeidsformer og prosjekt sammen.

Det er logisk å tenke at kombinasjonen mellom spill og film er et unikt fortrinn HINN eier i konkurranse med andre utdanningsinstitusjoner. Rapporten unnlater å nevne det, og fokuserer i stedet på samlokalisering mellom film og TV, selv om det er ingen grunn til å tro at dette vil føre til større samarbeidsmulighet enn det allerede eksisterer.

Før en sammenslåing kan vedtas må samlokalisering av film og spill utredes, og en eventuell plan for en slik samlokalisering må inngå i vedtaksgrunnlaget.

Styring og autonomi

Viktigheten av at Dnf er en autonom enhet med myndighet til å styre egen økonomi og faglig utvikling har vært understreket helt fra de første rapportene som la grunnlaget for skolen. Autonomien har naturligvis vært begrenset av skolens tilhørighet til både en offentlig utdanningssektor og en institusjon med et styre, men samtidig har det vært viktig å opprettholde den handlefriheten som hører til et fakultet (eller avdeling, som det var ved Høgskolen i Lillehammer).

Filmskolen har kunnet arbeide med faglig utvikling og økonomiske prioriteringer selvstendig, noe som har vært essensielt for de initiativene skolen har iverksatt, som master, ph.d. og CEFIMA. Disse initiativene har kunne være på kunstfaglig premisser og i dialog med norsk filmbransjen, både fordi skolens dekan og øvrige faglige ledelse har vært kunstfaglige og fordi filmskolens styre, nå fakultetsråd, har eksterne representanter fra organisasjonene som arbeider med norsk film og tv-drama.

Kort fortalt kan man si at mye av Filmskolens suksess har bygget på de 3 faktorene: autonomi og selvråderett, kunstfaglig ledelse og tett bransjekontakt, ikke minst gjennom styret/rådet.

I en ny struktur, hvor Filmskolen er et institutt under en fakultetsparaply vil alle de tre tingene bli borte.

For det første vil fakultetsledelsen endres. I dag er Filmskolens dekan og prodekaner ansatt på kunstfaglig grunnlag, og har en kombinasjon av betydelig kunstfaglig produksjon innenfor feltene som utdannes på Dnf sammen med pedagogisk erfaring fra praktiske og kunstnerisk innrettede utdanninger. Det er uklart om et dekanat i et nytt, sammenslått fakultet vil rekrutteres med tilsvarende krav til kunstfaglig kompetanse. Dette er vesentlig for fakultetets strategiske utvikling over tid, noe som da også vil påvirke den faglige utviklingen på og den økonomiske fordelingen mellom de eventuelle instituttene. Uten garantier for at dekan fortsatt skal rekrutteres på basis av kunstfaglige kriterier fra filmen vil dette over tid kunne ha en stor innflytelse på skolens autonomi.

Et annet element som har vært viktig for Filmskolen, både historisk og i nyere tid, er at Filmskolens leder svarer direkte til Rektor uten mellomledd. Dette har den doble effekten at skolens interesser ivaretatt i HINNs ledergruppe og at HINN samtidig må forholde seg til det nasjonale ansvaret for filmen Stortinget tildelte institusjonen da den nasjonale filmutdanningen ble vedtatt lagt til Lillehammer.

Det er også viktig å se på fakultetsrådet. I dag har Filmskolens fakultetsråd et noe utvidet mandat, noe som skal ivareta bransjeorganisasjonenes tette forhold til skolen. Videre er sammensettingen noe annerledes enn andre fakultet, ikke minst at den sentrale rollen TA ansatte spiller i utdanningene er gjenspeilet ved at denne

ansattgruppen har 2 representanter der de har kun 1 ved andre fakultet. Det må også påpekes at skolens fagansattrepresentanter er valgt av kollegene uavhengig av stillingsstørrelse, slik at selv om HINNs valgereglement stipulerer man må ha minimum 50% stilling både for å stemme og kunne velges har dette ikke vært med i betraktningen hos Filmskolens fagansatte.

Fakultetsrådet har i alle år hatt en meget viktig rolle i Filmskolens faglige utvikling, og fremtidige studietilbud, revisjoner og strategiske satsninger og prioriteringer diskuteres der før dekan tar sin endelige beslutning i samråd med skolens ledergruppe. Dette er en essensiell del av skolens autonomi og selvråderett.

Det er uklart hva som vil skje med dette organet i et nytt fakultet, og hvilken effekt det vil ha på Dnf. Dersom HINN pålegger et nytt fakultet å ha samme styringsmodeller som de øvrige fakultet risikerer vi at fakultetsrådet fjernes fra Filmskolens hverdag og, potensielt, ikke har representasjon fra Filmskolen. Både TV-skolen og Spillskolen har flere studenter og fagansatte i 50% stilling eller mer, og det er derfor sannsynlig at i åpne valg vil det velges representanter fra disse miljøene. Det er også sannsynlig at eksterne representanter hentes fra organisasjoner som ivaretar både TV og spill, og dermed fører til en reduksjon av filmbransjens representasjon. Over tid kan et slikt rådgivende organ miste sin relevans for Filmskolen, og dermed svekke den gjensidige tilhørigheten mellom bransje og skolen.

Før det kan tas stilling til sammenslåing må disse spørsmålene knyttet til autonomi, styring og selvråderett utredes.

Teknisk og administrasjon

Ved en filmskole er teknisk avdeling en essensiell, integrert del av studiene — og det er vanskelig å tenke seg god studiekvalitet ved en filmskole uten at teknisk ansatte er sentrale. Enhver form for organisering av teknisk avdeling som øker avstand mellom teknisk ansatte og filmskolens studenter vil føre til en kraftig forringelse av studiekvaliteten.

I Rapporten skrives, blant annet, at «er videre ulike tradisjoner for hvor tett teknisk avdeling på TV- og filmskolen støtter studentene og hvordan avdelingene driftes i det daglige. Det vil være fordelaktig å finne felles tilnærming til studentstøtte og driftsprosesser ellers.» Dette er en påstand som henter til dramatiske endringer, med potensiale til å kraftig endre studiehverdagen og kvaliteten for Filmskolens studenter.

Ved Dnf er også store deler av administrasjonen veldig tett på studentene, og dette påvirker både studiekvalitet og fagansattes muligheter til å fokusere på det studienære kvalitetsarbeidet. Dette gjelder selvfølgelig studiekoordinatorene, men også medarbeidere som jobber med økonomi og studieadministrasjon er viktig for studentenes læringsmiljø og kvaliteten på studiene.

Dersom administrasjon organiseres på fakultetsnivå i et sammenslått fakultet vil mange av disse fjernes fra studentenes og fagansattes hverdag. Da risikerer vi at enten studiekvalitet og læringsmiljø forringes av at det ikke lenger er tilgjengelig administrativt ansatte tett på alle i hverdagen, eller at en del oppgaver må dupliseres og dermed øke antall medarbeidere i administrasjon som da vil påvirke det økonomiske handlerommet til å drifte studiene.

Før det er mulig å ta stilling til en sammenslåing må det gjennomføres en utredning som belyser disse forskjellige tradisjonene og om en felles organisering og tilnærming kan gjennomføres uten å forringe studiekvalitet.

Oppsummering

De 4 punktene diskutert over er kun et utdrag av områder som er mangelfulle i Rapporten. Jevnt over er Rapporten preget av den kommer med mange påstander som fremmes uten belegg. Dette er en rapport som har vært gjennomført uten tilstrekkelig grunnarbeid. To illustrasjoner som viser dette er at påstander som fremmes om CEFIMA og om fakultetsprosessen i 2017 er fremmet helt uten at sentrale personer har vært intervjuet — og gitt at jeg har vært leder for CEFIMA og var fungerende dekan i 2017 når fakultetsstrukturen ble vedtatt og dermed har innsikt som ingen andre har vært i posisjon til å ha kan jeg med sikkerhet fortelle det bilde som tegnes her der meget mangelfullt. Denne lettvinde tilnærmingen til research gjennomsyrrer hele rapporten.

Rapportens åpenbare svakheter kan muligens forklares med fremgangsmåten til HINN tidsplanen vedtatt av HINNs styre. Da Dekanstillingene ved Dnf og AMEK ble lyst ut i 2021 påpekte jeg i møte med Rektor og HR-direktør at ønsket om å gjøre samhandlingsprosessen mellom Dnf og AMEK til en sentral oppgave allerede i utlysningsteksten var problematisk. Dette valgte de å avfeie. Videre ble det påpekt fra Filmskolens ledelse at tidsplanen som ble sendt til styret var urealistisk, og dette har også vist seg å være korrekt.

Konklusjonen er at Rapporten er for svak og for mangelfull til å gi grunnlag for en konklusjon, er basert på en forhastet og dårlig fundert prosess og **dersom arbeidet med sammenslåing skal fortsette på en måte som viser HINN tar sitt nasjonale ansvar for norsk filmutdanning på alvor må det først gjennomføres en grundig utredning som belyser faglige, administrative og økonomiske konsekvenser fra både positive og negative sider.** En slik utredning må forankres i fagmiljø og bransje, og behandles i alle formelle organ på en etterrettelig måte.

Fredrik Graver

Lillehammer, 15. september 2023.